

Med låg kvalitet som affärsidé - en studie av skolkoncernen Praktiska

Sten Svensson

Katalys

Nätverket för en likvärdig skola

Tre inriktningar privata skolföretag

1. Företag som valt att specialisera sig på elever med välutbildade föräldrar i grund- och gymnasieskola.
1. Företag som inriktar sig på elever som har mycket stort behov av särskilt stöd.
1. Företag som inriktar sig på elever med låga betyg och föräldrar med korta utbildningar för att rekrytera dem till gymnasieskolans lärlingsutbildningar.

Affärsidé grupp 1

- Förutsättning: Skolpengen är lika per elev.
- Hög andel elever med välutbildade föräldrar.
- Låg lärartäthet. AB-skolors lärare har 20-25% fler elever.
- Jämfört med kommunala skolor har de många obehöriga lärare.
- Få speciallärare.
- Liten elevvårdsresurs.
- Ett positivt segregerat elevurval gör att undervisningen fungerar trots detta. Dessa företag tjänar pengar på segregation.

Affärsidé grupp 2

- De elever som har en diagnos av något slag är särskilt resurskrävande.
- Dessa barns föräldrar ofta missnöjda med den kommunala skolan och de väljer ofta en fristående.
- Bidragen från kommunen är mycket höga. De räcker väl till både verksamheten och goda vinster.

Affärsidé grupp 3. Företag i gymnasieskolans yrkesprogram

- Företagen har inriktat sig på en elevgrupp som få andra skolbolag är intresserade av.
- Elever med låga eller mycket låga betyg från grundskolan och föräldrar med kort utbildningsbakgrund.
- Många kommunerna har inte klarat denna elevgrupp på ett bra sätt.

Affärsidé grupp 3. Företag i gymnasieskolans yrkesprogram

- För denna mycket resurskrävande elevgrupp har dessa företag en utbildning som kännetecknas av:
- Låg lärartäthet
- Många obehöriga lärare
- Minimalt med speciallärare, elevvård och modersmåls lärare.
- Minimalt med lokaler, utrustning, läromedel, skolbibliotek och studie- och yrkesvägledningen

Extra hög ersättning för elever på lärlingsprogrammen

- En elev på Bygg- och anläggning, genererar ett grundbidrag på cirka 116 600 kr. (Riksprislistan 2015)
- Plus 57 500 kr per elev i lärlingsbidrag.
- **Summa: 174 100 kr per elev och år.**
- **Pengarna räcker till en utbildning av hög kvalitet.**
- En elev på ett samhällsvetenskapligt program ger 76 600 kr.

Skolverket 2016

Lärarröster från Praktiska

”Inför ett besök från Skolinspektionens fixade vi till vi ett skolbibliotek som vi sedan stängde.”

”Skolinspektionens folk var ganska naiva. När det var något de undrade över hittade skolan på en förklaring och då släppte Skolinspektionen frågan.”

Lärarröster från Praktiska

”Inför det nationella provet i svenska fanns det ingen behörig lärare i svenska. Lösningen då var att vi öppnade proven och gav eleverna liknande uppgifter. Då hade det inte förekommit någon ordentlig svenskundervisning på ett år.”

Lärarröster från Praktiska

”En gång när inspektionen skulle komma sakandes det en kurator på skolan. Då tog rektor upp en bild som hon tagit från Internet och satte på dörren. Skolinspektionen gick på det. Det är en helt galen verksamhet.”

Lärarröster från Praktiska

”Det här är inga seriösa företagare. Det är stora vinster men verksamheten är en katastrof som går ut över elevernas undervisning.”

”Folk var rädda om sina jobb. Ledningens budskap var att vi skulle vara glada som hade ett jobb. Det låg en hotbild bakom.”

Lärarröster från Praktiska

- ”Det händer att det kommer arga föräldrar till skolan men då vänder ledningen det mot föräldrarna. Det är föräldrarnas fel att eleven har problem i skolan. Då ger de vika och kommer inte att klaga igen.”

Lärarröster från Praktiska

”Rektorerna är värst ute. De klarar jobbet ett år sedan slutar de. De nya rektorerna river sedan det som de förra har gjort.”

”Det var en mycket stor personalomsättning. Det kom ofta nya rektorer. Det var nästan alltid ledare utan skolbakgrund/gymnasiebakgrund. Det fungerade inte, de kunde inte skolfrågor. Det var mycket ovanligt att en rektor stannade mer än två år.”

Skolinspektionen om Praktiska 2013

- Det saknades speciallärare på många skolor.
- Det var få lärare med pedagogisk examen och många visstidsanställda lärare.
- Det var stor personalomsättning.
- Vissa skolor saknade övningslokaler och ändamålsenlig utrustning.
- Lärare undervisar i ämnen som de inte har yrkeserfarenhet av.
- Alla elever får inte branschspecifika praktikplatser.
- Elever i behov av särskilt stöd får inget stöd.

Skolor i skolkoncernen Praktiska som fått föreläggande om viten 2015

1. Borås - föreläggande med vite på 500 000 kronor.
2. Gnesta - föreläggande med vite på 500 000 kronor.
3. Gävle - föreläggande med vite på 500 000 kronor.
4. Jönköping - föreläggande med vite på 500 000 kronor.
5. Karlskrona - föreläggande med vite på 500 000 kronor.
6. Karlstad - föreläggande med vite på 600 000 kronor.
7. Kristianstad - föreläggande med vite på 500 000 kronor.
8. Stockholm - föreläggande med vite på 900 000 kronor.
9. Uddevalla - föreläggande med vite på 500 000 kronor.
10. Örebro - föreläggande med vite på 650 000 kronor.

Sammanlagt fick skolkoncernen Praktiska viten på 8 650 000 kronor för en rad fel och brister under 2015.

Med låg kvalitet som affärsidé

- Ta in alla elever som söker, ge dem en utbildning av låg kvalitet med outbildade lärare. Spara in maximalt på verkstäder, utrustning och läromedel. Strunta i specialundervisning, modersmålsundervisning och elevvård. Sätt inte in vikarier när lärare är sjuka. Strunta i skolkande och frånvarande elever.
- Eleverna är nöjda om de blir godkända och de blir de oftast. I dessa skolor finns det ett tryck på lärarna att elever ska godkännas även om de inte klarar kraven och nästan oavsett hur de sköter sig.

Med låg kvalitet som affärsidé

- Att spärra ut en elev som missköter sin utbildning är en ekonomisk förlust för ägarna som de ogärna tar.
- Även om elevernas föräldrar är fundersamma, säger de inget. Att inte gå i gymnasieskolan är ett mycket sämre alternativ. De ser inga, och de har inga andra alternativ. Dessa skolkoncerner har ett säkert elevunderlag.
- Lärarna, de som skulle kunna larma om hur dessa skolkoncerner fungerar, de vågar inget säga av rädsla för att förlora jobbet.

En mycket lönsam affärsmodell

- Företaget Praktiska hade ett resultat före skatt på 45 miljoner kronor före skatt 2015. Då har de satt av ett koncernbidrag.
- Praktiska har dubbelt så hög vinstmarginal som de andra stora skolkoncernerna, 9,1% jämfört med 3,0 för Academedia.
- Resultat per anställd. **Praktiska 74 875 kr,** Kunskapsskolan, 34 259 kr, Academedia 27077 kr och Internationella Engelska skolan 7 218 kr.

Källa Dagens Samhälle nr 17. 2016.